

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica za prvi kvartal 2019. godine

KONSOLIDOVANI IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za prvi kvartal 2019 godine

UVOD	3
I. Opis poslovnih aktivnosti	3
I.1. Poslovne aktivnosti Grupe	6
I.1.1 Poslovi sa stanovništvom	7
I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta	7
II. Analize finansijskog položaja i rezultata Grupe	8
III. Analiza kapitala	12
III.1.1 Sopstvena sredstva	12
IV. Upravljanje rizicima	15
IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki	16
IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane	18
IV.3. Tržišni rizik	18
IV.4. Rizik likvidnosti	19
IV.5. Operativni rizik	20
IV.6. Reputacioni rizik	21
V. Transakcije sa povezanim licima	21

UVOD

Crnogorska komercijalna Banka ad, Podgorica (u daljem tekstu Banka) sastavlja konsolidovane finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/16) i odlukama Centralne banke Crne Gore, koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Banka je matično pravno lice u Grupi koju pored Banke čini zavisno privredno društvo OTP Debt Collection DOO, Podgorica, koje je 100% vlasnik South Invest Montenegro DOO Podgorica (u daljem tekstu zajedno: „Grupa“).

Konsolidovani finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja konsolidovanih finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Za pripremu ovog izvještaja, korišćeni su pregledi i informacije za sve stavke izvještaja tekućeg perioda sa pregledom i informacijama prethodnog perioda. Informacije su sačinjena na osnovu istih načela i za jednak vremenski period.

I. Opis poslovnih aktivnosti

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Takođe je od Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Sjedište Banke je u Ulici Moskovska bb, Podgorica

Na dan 31. mart 2019. godine Banka ima 456 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 452 zaposlenih).

Poslovne aktivnosti Banka sprovodi na teritoriji cijele Crne Gore, sa rasprostranjenom mrežom poslovnih jedinica.

Na dan 31. mart 2019. godine Banku čine centrala u Podgorici, 24 filijale i 5 šaltera na teritoriji Crne Gore.

U 2018. godini na osnovu Odluke Odbora Direktora i Ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada.

U 2019 godini, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

I.1. Poslovne aktivnosti Grupe

Grupa je u prvom kvartalu 2019 godine nastavila sa razvojem novih proizvoda, poboljšanjem postojećih i aktivnom podrškom u svim segmentima poslovanja, Grupa je nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore. U isto vrijeme, Grupa se fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, unapređenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti kao i usaglašavanjem sa međunarodnim standardima poslovanja.

Povjerenjem, posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu proizvoda i usluga, Grupa se trudila da bude pouzdan i dugoročan partner svojim klijentima. Uspješan odgovor Grupe na potrebe klijenata i tržišta rezultat je širokog spektra ne samo kreditnih i depozitnih, već i ostalih proizvoda i usluga iz domena savremenih elektronskih kanala platnog prometa, custody poslova, privatnog bankarstva i drugo. U cilju pružanja boljih usluga klijentima, Grupa je usvojila novu segmentaciju klijenta i u skladu sa tim promijenila organizacionu strukturu.

Mreža POS terminala Grupe ima preko 3500 terminala. Paleta usluga i proizvoda koji su prihvaćeni na našoj mreži POS terminala se stalno širi i unaprjeđuje, a u ovom trenutku je osim plaćanja roba i usluga, omogućena i dopuna računa za mobilne telefone (na više stotina lokacija), plaćanje računa za električnu energiju (na 35 lokacija), kao i isplata gotovine na svim CKB šalterima. Najvažniji svjetski brendovi, Mastercard, Maestro, Visa, Visa Electron i American Express, podržani su na CKB POS mreži.

U periodu od 26.marta 2019. do 15.maja 2019. godine Grupa je za sve svoje klijente, fizička lica, vlasnike CKB Mastercard platnih kartica, u Crnoj Gori organizovala nagradnu igru sa nazivom „Započni dan kao šampion! Započni nešto neprocjenjivo. Osvoji Roland-Garros 2019!“, radi promocije svojih i Mastercard proizvoda i usluga, kao i nagrađivanja svojih sadašnjih i budućih klijenata. Glavna nagrada je paket ulaznica za Roland-Garros 2019 koji sadrži 2 karte za meč četvrtfinala uz backstage obilazak terena.

Grupa i tokom 2019 godine nastavila da posluje na društveno odgovornim principima i kontinuirano podržava projekte u koje su zaposleni Grupe bili aktivno uključeni. Nastavljeni su projekti podrške u oblasti kulture, obrazovanja, sporta, zdravstva, zaštite životne sredine, kao i brojne projekte koji doprinose očuvanju tradicije i kulture na nivou lokalne zajednice.

Takođe, Grupa je nastavila sa unapređenjem radnog okruženja u cilju povećanja nivoa motivacije zaposlenih.

Kao i u predhodnom period strateški cilj Grupe je da se razvija kao univerzalna banka, tj banka koja pruža proizvode i usluge stanovništvu i pravnim licima.

I.1.1 Poslovi sa stanovništvom

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti, dok su u segmentu depozita stanovništva i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja. Aktivne i pasivne kamatne stope usklađivane su u toku 2019. godine, kao i u prvom kvartalu 2019.godine u skladu sa cjenovnom politikom Grupe i prema kretanjima na tržištu.

Bruto krediti stanovništva, na dan 31. mart 2019. godine iznose EUR 185.999 hiljade, što čini 43,28% ukupnog portfolija. U isto vrijeme depoziti stanovništva, u ukupnim depozitima Grupe učestvuju sa 58.72%, u iznosu od EUR 309.259 hiljade.

Kreditni i depozitni portfolio Grupe obuhvata uglavnom klijente sa boravištem na području Crne Gore.

I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja.

U 2019. godini nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja. Takođe, nastavljena je saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta, pružajući adekvatnu podršku kroz kreditne aranžmane i transakcione servise. Time je Grupa nastavila da gradi partnerski odnos sa državnim institucijama u Crnoj Gori.

Ukupni krediti i potraživanja pravnih lica, Vlade Gore i drugih korisnika budžeta na dan 31. mart 2019. godine iznose EUR 243.756 hiljada, i u ukupnom portfoliju iznose 56.72%.

Ukupni depoziti pravnih lica, Vlade Gore i drugih korisnika budžeta iznose EUR 217.425 hiljada tj.41.28%. Sredstva eskrowo racuna iznose EUR 211 hiljade.

Aktivne i pasivne kamatne stope na ove proizvode usklađivane su i tokom 2019. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Grupe i prema kretanjima na tržištu.

Podjela portfolija po regionima

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
	Cetinje	5.993	
	Danilovgrad	3.636	
	Nikšić	17.653	
Centar	Podgorica	293.562	320.845
	Bar	14.638	
	Budva	11.709	
	Herceg Novi	22.256	
	Kotor	17.634	
	Tivat	6.646	
Jug	Ulcinj	3.819	76.701
	Berane	5.064	
	Bijelo Polje	5.520	
	Kolasin	1.203	
	Mojkovac	2.322	
	Plav	185	
	Pljevlja	4.444	
	Rožaje	3.742	
Sjever	Zabljak	826	23.306
Ukupno		420.852	420.852

II. Analize finansijskog položaja i rezultata Grupe

Na kraju prvog kvartala 2019. godine, za procjenu finansijskog položaja Grupe od ključnog značaja su sledeći finansijski instrumenti:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka
- Krediti i potraživanja od banaka, po amortizovanoj vrijednosti
- Krediti i potraživanja od klijenata, , po amortizovanoj vrijednosti
- Investicije u hartije od vrijednosti
- Depoziti banaka
- Depoziti klijenata
- Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata
- Kapital

NEREVIDIRANI KONSOLIDOVANI BILANS STANJA
Na dan 31. mart 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>31. mart 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	105.323	135.251
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	63.101	56.481
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	420.852	396.973
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	79.322	79.278
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.275	1.219
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	8.509	6.992
Nekretnine, postrojenja i oprema	13.079	13.304
Nematerijalna sredstva	3.605	3.602
Tekuća poreska sredstva	3	26
Odložena poreska sredstva	43	53
Ostala sredstva	3.383	2.408
UKUPNA SREDSTVA	<u>698.496</u>	<u>695.587</u>
OBAVEZE		
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	706	353
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	526.028	548.296
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	30.001	-
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	6.194	9.732
Rezerve	4.425	4.399
Tekuće poreske obaveze	280	1.019
Odložene poreske obaveze	693	568
Ostale obaveze	10.015	14.905
Ukupne obaveze	<u>578.341</u>	<u>579.272</u>
KAPITAL		
Aksijski kapital	136.876	136.876
Neraspoređena dobit	(40.825)	(50.801)
Dobit/gubitak tekuće godine	2.482	9.978
Ostale reserve	21.621	20.262
Ukupan kapital	<u>120.154</u>	<u>116.315</u>
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	<u>698.496</u>	<u>695.587</u>

Ukupna aktiva na dan 31.mart 2019.godine iznosi EUR 698.496 hiljada što predstavlja rast od 0.42% u odnosu na 31.decembar 2018.godine.

Ukupni neto krediti iznose EUR 420.852 hiljada sa ostvarenim rastom od 6.01% u odnosu naprethodnu godinu, što je uslovljeno kako novim isplatama tako i poboljšanjem kvaliteta portfolija.

Porast hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat uslovljeno je porastom tržišnih vrijednosti vrijednosti akcija VISA i Mastercard. Uslovljen sezonskim karakterom u prvom kvartalu godine.

U cilju usklađivanja sa lokalnim regulatornim zahtjevima po pitanju obračuna koeficijenta likvidnosti, Banka je u prvom kvartalu povukla od matične banke OTP Plc EUR 30.000 hiljada na period od 3-6 mjeseci, po kamatnoj stopi od -0,2% do 0,615%.

NEREVIDIRANI KONSOLIDOVANI BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 31. marta 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	31.mart	31.mart
	2019.	2018.
Prihodi od kamata i slični prihodi	6.102	5.516
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	167	-
Rashodi od kamata i slični rashodi	(69)	(72)
Neto prihodi od kamata	6.201	5.443
Prihodi od naknada i provizija	3.381	3.209
Rashodi naknada i provizija	(1.758)	(1.509)
Neto prihodi od naknada i provizija	1.623	1.700
		-
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		-
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja		-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	170	136
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(1)	44
Ostali prihodi	339	1.109
Troškovi zaposlenih	(3.285)	(3.101)
Troškovi amortizacije	(638)	(637)
Opšti i administrativni troškovi	(1.674)	(1.701)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	(141)	85
Troškovi rezervisanja	-	(24)
Ostali rashodi	108	(29)
OPERATIVNI PROFIT	2.703	3.024
Porez na dobit	(220)	(272)
NETO PROFIT	2.482	2.752

Porast prihoda od kamate i sličnih prihoda uslovljen je povećanjem kreditnog portfolija. Povećanje rashoda po osnovu naknada i provizija uglavnom je uslovljeno porastom troškova po osnovu kartičnog poslovanja (u iznosu od EUR 106 hiljada), kao povećanim troškova premije Fonda za zaštitu depozita (u iznosu od EUR 52 hiljade). Naplata potraživanja iz interne evidencije u 2018 godini, uslovlila je razliku na ostalim приходima.

Opšti troškovi koji se sastoje od troškovi zaposlenih, opšti i administrativni troškovi i troškovi amortizacije u toku 2019. godine uglavno su zadržali isti trend kao u prethodnoj godini.

Grupa je u prvom kvartalu 2019. godine poslovala sa pozitivnim rezultatom u iznosu od EUR 2.482 hiljade.

**Prosječne vrijednosti bilansnih stavki za prvi kvartal Q1-2019 godine:
(U hiljadama EUR)**

Prosječan iznos ukupne aktive	687.001
Prosječan iznos kamatonosne aktive	550.925
Prosječan iznos krediti i potraživanja od klijenata	475.026
Prosječan iznos ukupnih obaveza	569.274
Prosječan iznos kamatonosnih obaveza	539.048
Prosječan iznos kamatonosnih depozita	534.675
Prosječan iznos ukupnog kapitala	117.726
Prosječan iznos osnovnog kapitala	83.038
Prosječan iznos akcionarskog kapitala	136.875

Ostvareni pokazatelji poslovanja prikazani su u tabeli ispod:

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	31.mart 2019.	31.decembar 2018.
Koeficijent solventnosti banke	20,79%	22,55%
Najveća izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	15,71%	13,04%
Zbir velikih izloženosti	46,86%	39,65%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Banci	11,67%	9,42%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	9,39%	9,67%
Ukupna izloženost prema zaposlenim licima u Banci	0,16%	0,16%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	20,07%	20,31%
Koeficijent likvidnosti banke	1,05%	1,15%

III. Analiza kapitala

Na dan 31. mart 2019. godine akcijski kapital Grupe čini 267.705 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. mart 2019. godine jedini akcionar Grupe je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Grupa je na dan 31. mart 2019. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10%. Koeficijent solventnosti Grupe na dan 31. mart 2019. godine bio je 20.79%.

Grupa je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. mart 2019. godine Grupa ne odstupa od propisanih limita.

III.1.1 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG” br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. mart 2019. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski capital	136.876	136.876
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921	921
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	(777)	(777)
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	137.680	137.758
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	(51.142)	(51.142)
Nematerijalna imovina	(3.568)	(3.563)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-	-
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	(54.710)	(54.705)
Osnovni kapital	82.970	83.053
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(143)	(143)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih Sredstava	82.827	82.981
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(72)	(72)
Osnovni kapital po potrebi umanjen	82.897	82.909
SOPSTVENA SREDSTVA	82.827	82.909

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG” br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

- ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Banka je tokom godine održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da se koeficijent solventnosti Banke 20.79%, značajno iznad zakonski propisanog minimuma.

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni kapital	82.827	82.909
Dopunski kapital	(72)	(72)
Ponderisana bilansna aktiva	313.057	287.575
Ponderisane vanbilansne stavke	23.127	18.726
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>336.844</u>	<u>307.039</u>
Potreban kapital za operativni rizik	5.742	5.694
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>4.051</u>	<u>3.615</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u>20,79%</u>	<u>22.55%</u>

IV. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Grupa je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće :

- Kreditni rizik – predstavlja rizik gubitka kao posljedica kljentovog neizvršenja obaveza prema Grupi.
- Operativni rizik – definisan je kao rizik gubitaka u poslovanju Grupe usljed neadekvatnih internih procesa, ljudskog faktora i sistema ili uslijed spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje strategijski i reputacioni rizik.
- Tržišni rizik – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka po bilansnim i van-bilansnim stavkama, kao posljedica promjena kamatnih stopa, deviznog kursa, cijene HoV, vrijednosti tržišnih indeksa ili drugih faktora od značaja za vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizik utrživosti finansijskih instrumenata.
- Rizik zemlje - predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za Grupu zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).
- Rizik likvidnosti - definiše se kao vjerovatnoća da Grupa neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoća da će Grupa za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.
- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak ugleda banke kao posljedica realnog ili percipiranog gubitka povjerenja u Grupu.

Grupa je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Grupa je definisala sledeće strateške ciljeve:

- balansiranje rizika i povraćaja
- održavanje potencijalnih gubitaka u okviru kapaciteta i apetita za preuzimanje rizika
- mjerenje, procjenjivanje i obezbjeđivanje adekvatne pokrivenosti svih relevantnih rizika
- pružanje podrške linijama poslovanja u cilju ostvarenja njihovih strateških ciljeva

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sledeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Glavni izvor kreditnog rizika su krediti stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i pravnim licima.

Kreditni portfolio Grupe je porastao kao rezultat napora da se poveća plasman uz minimalno povećanje tolerancije na rizik u određenim segmentima.

U 2019. godini se nastavila aktivnost u segmentu poslovanja sa stanovništvom. Odobranje novih kredita bilo je značajno u segmentu stanovništva, a u skladu sa opštom strategijom OTP grupe koja akcenat stavlja na ovaj segment. U isto vrijeme, kvalitet portfolija se zadržao na nivou iz prošle godine u relativno nisko učešće kredita lošeg kvaliteta (NPL) na koje su izdvojene adekvatne rezervacije za kreditne gubitke.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG” br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) Grupa počevši od 1. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda. Grupa nije mijenjala metodologiju obračuna obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u odnosu na 31. decembar 2018 godine.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Grupa je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Grupa je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija

CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D. PODGORICA

Konsolidovani izvještaj Crnogorske komercijalna banke a.d. Podgorica za prvi kvartal 2019. godine

čime se smanjuju troškovi rizika i unapređuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke nije predviđen za plasmane Grupe klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane

Grupa je razvila sopstveni regulatorni okvir upravljanja rizikom na osnovu domaćeg zakonodavstva, kao i standarda matične banke, i definisala pristup, metode i odgovornosti kod upravljanja rizikom zemlje.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja pomoću sistema limita izloženosti za lica koja borave u stranim zemljama kojima je Grupa izložena. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika zemlje i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

Grupa nije imala izloženosti prema centralnim vladama stranih zemalja. Osim izloženosti prema Mađarskoj kao zemlji srednjeg rizika koja se sastojala u potpunosti od izloženosti prema matičnoj banci, Grupa je plasirala većinu svojih sredstava u zemljama bez rizika.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja uz pomoć Sistema limita izloženosti za različite ugovorne strane sa kojima Grupa saraduje. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika ugovorne strane i poziciji kapitala Grupe u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

IV.3. Tržišni rizik

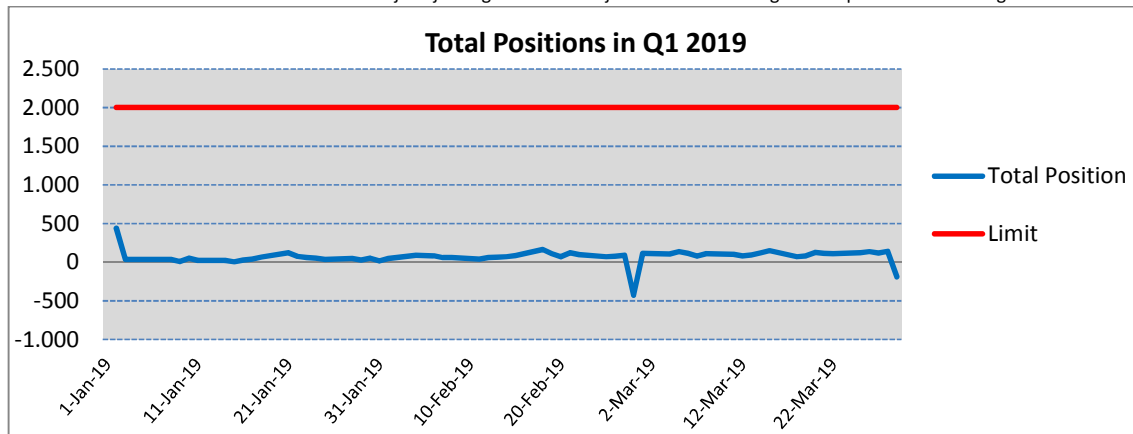
Grupa je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope.

Uzimajući u obzir biznis model, veličinu i kompleksnost poslovanja, a u vezi sa tržišnim rizikom, Grupa je uglavnom izložena deviznom riziku. Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da banka ostvari gubitke u svom poslovanju uslijed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Kako bi ograničila i ublažila devizni rizik, Grupa je uspostavila sistem internih limita deviznog rizika u skladu sa strukturom bilansa Grupe, poslovnim aktivnostima i tržišnim uslovima, kao i definisanim limitima Centralne banke Crne Gore i OTP Grupe.

Banka određuje limite pozicija (dnevnu i noćnu) i VaR (vrijednost u riziku) limit koji se stalno prate.

Limits se prate na dnevnom nivou, dok se uprava Grupe izvještava kvartalno.

Kretanje vrijednosti u riziku u prvom kvartalu 2019 godine.

IV.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Grupa neće biti u mogućnosti da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze na datum dospijeca ili vjerovatnoću da će Grupa morati da dobije novčana sredstva za ispunjenje svojih obaveza uz značajne troškove.

Grupa upravlja rizikom likvidnosti uvođenjem Sistema kontrola, mjera za ublažavanje rizika i planova u slučaju nepredviđenih okolnosti. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje Sistema za monitoring likvidnosti Grupe, njen kvalitet, sastav i dospijeca kako bi se dostigla optimalna struktura likvidnosti koja bi podržala njene primarne poslovne aktivnosti.

Radi praćenja likvidne pozicije, Grupa priprema: izvještaj o raspoloživim likvidnim sredstvima (RLS), izvještaj o depozitima fizičkih i pravnih lica (depoziti za FL/PL) i Prosječni dekadni pokazatelj likvidnosti (DPL) u skladu sa regulativom Centralne Banke Crne Gore.

Odlukom Centralne Banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, Grupa je dužna da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti iznosi najmanje:

- 1) 0,9 – kad je izračunat za jedan radni dan
- 2) 1,0 – kad je izračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi

U 2019. godini Grupa je zadržala likvidnu poziciju sa koeficijentom koji je bio iznad zakonski utvrđenog minimuma. Koeficijent likvidnosti na dan 30.mart.2019 godine iznosi 1,05%.

Dnevni izvještaj likvidnosti, DPL:

	U hiljadama EUR	
	31.mart .2019.	31.decembar 2018.
Gotovina	34.188	30.149
Žiro račun	31.491	64.687
Sredstva kod agenata platnog prometa	36	469
Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	62.878	56.481
Obavezna rezerva kod CBCG (50%)	20.098	20.016
Likvidna sredstva/potraživanja	<u>148.691</u>	<u>171.802</u>
Dospjele obaveze po primljenim kreditima	17	9
Dospjele obaveze po kamatama i naknadama	10	19
Dospjele obaveze po oročenim depozitima	438	575
30% Depozita po vidjenju	137.865	144.581
10% Odobrene a neiskorišćene, neopozivekreditne obligacije (kreditne linije)	3.660	4.672
Ostale dospjele obaveze	219	43
Dospjele obaveze za kredite i pozajmice	<u>142.208</u>	<u>149.890</u>
Suficit / Deficit	<u>6.483</u>	<u>21.911</u>
Pokazatelj likvidnosti	<u>1,05%</u>	<u>1,15%</u>

IV.5. Operativni rizik

Centralizovana funkcija upravljanja operativnim rizikom smještena je u Sektoru odobravanja kredita i upravljanja rizikom i zadužena je za nadgledanje i koordinaciju upravljanja operativnim rizikom na nivou cijele organizacije kroz kreiranje politika, metodologija i alata koji koriste sve druge organizacione jedinice Grupe. Operativnim rizikom se upravlja na decentralizovan način u smislu da potencijalnim incidentima upravljaju organizacione jedinice gdje su se incidenti javili. Uzimajući u obzir značaj upravljanja operativnim rizicima za uspješno poslovanje cijele organizacije, uspostavljen je efikasan sistem izvještavanja menadžmenta Grupe o izloženostima operativnom riziku i aktivnostima povezanim sa tim.

Korišćenjem postojećeg Sistema za upravljanje operativnim rizikom, nivo izloženosti Grupe ovoj vrsti rizika procijenjen je kao umjeren. Sistem upravljanja operativnim rizikom se stalno unaprjeđuje kako bi bio u mogućnosti da odgovori na stalne promjene i izazove u eksternom i internom okruženju.

Grupa je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Grupe u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 I 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Grupa koristi jednostavni metod.

IV.6. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Grupe. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vodjenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Grupe utiče i reklamna aktivnost i marketing.

V. Transakcije sa povezanim licima

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. mart 2019. godine u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
<i>Kredit i potraživanja od banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	48.300	39.029
- OTP banka Hrvatska dd	28	28
- Vojvođanska banka dd	2	-
<i>Kredit i potraživanja od klijenata:</i>		
- Radnici Banke	7.960	8.176
Ukupna potraživanja	56.269	47.233
<i>Kratkorocne finansijske obaveze:</i>		
- OTP Financing Malta Company Ltd.	3.512	7.014
<i>Depoziti klijenata:</i>		
- Radnici Banke	4.811	3.807
<i>Kredit banaka i centralnih banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	30.001	-
Ukupne obaveze	38.324	10.821
Neto potraživanja	17.945	36.412
Vanbilansna evidencija		
<i>Primljene garancije:</i>		
<i>OTP Bank Plc. Budapest</i>	1.726	1.693
Ukupno vanbilansna evidencija	1.726	1.693

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2019 i isti period 2018. godine su sljedeći:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. mart 2018.
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	130	76
- Radnici Banke	113	104
	<u>243</u>	<u>180</u>
<i>Prihodi od naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	2	6
	<u>2</u>	<u>6</u>
Ukupni prihodi	<u>245</u>	<u>186</u>
<i>Rashodi od kamata i slični rashodi:</i>		
- Radnici Banke	-	(10)
- OTP Bank Plc. Budapest	(31)	
- OTP Financing Malta Company Ltd	(17)	
	<u>(48)</u>	<u>(10)</u>
<i>Rashodi naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	(5)	
	<u>(5)</u>	<u></u>
Ukupni rashodi	<u>(53)</u>	<u>(10)</u>
Neto prihodi	<u><u>192</u></u>	<u><u>176</u></u>